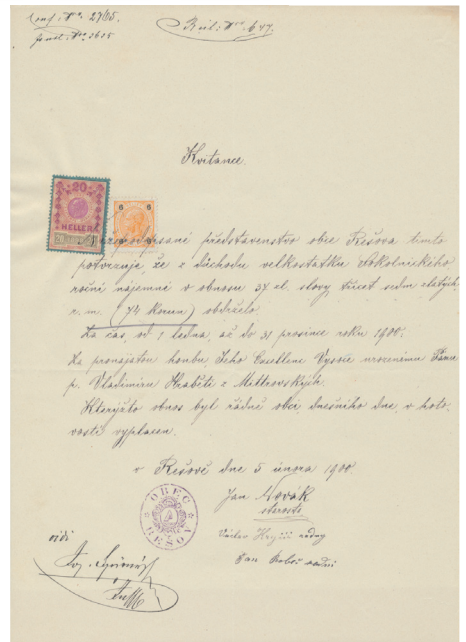

Ach ty krásné záměny ...

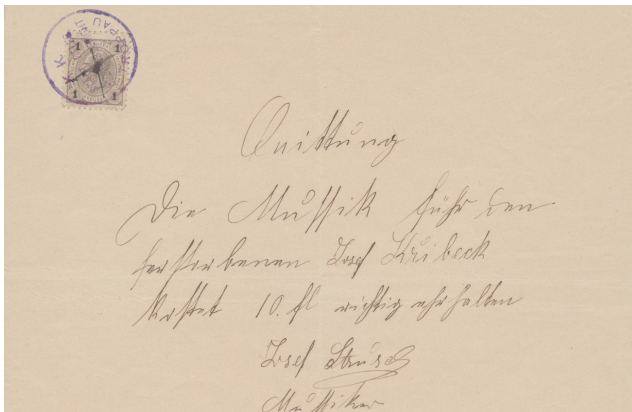
Použití rakouských poštovních známek ve funkci známek fiskálních (kolků)

V minulém čísle jsme již letmo uvedli dnešní příspěvek, týkající se mylně nebo provizorně použitých poštovních známek jako známek fiskálních (kolků) a naopak fiskálních kolků jako poštovních známek. Ono toho totiž bylo tehdy po polovině 19. století na běžného občana – pokud jde o změny – opravdu moc! Téměř ve všech oblastech života proběhly skutečně velké proměny. Jednak několik vln napoleonských válek, které nutně vyvolaly reformu státní správy a téměř všech navazujících sfér, jednak dosud nevídané tempo hospodářského rozvoje a rozvíjející se techniky proměnily doslova v několika letech strukturu tehdejšího života, navíc politicky rozbouraného rokem 1848. V poštovníctví přinesla jeho reforma první poštovní známky (1850), ve sféře fiskálních plateb zase vystřídaly dřívější otištěné signety (používané od 17. stol.) rovněž nalepované známky (od r. 1854). První státní poštovní cena nesla ve svém názvu termín STEMPEL, kolký i známky prodávali většinou stejní prodejci. Jak pisatelé listin, tak dopisů řešili otázku příslušné známky nebo kolků často až na poslední chvíli. Velká množství omylů zachytili poštovníci na přepážkách a kontrolori a fiskální úředníci hned v prvopočátku a věrní důstojenství svých úřadů zjednali hned nápravu a (bohužel pro nás sběratele) pochybení odstranili. Ale i tak řada pozoruhodných dokladů byla zachována a my se máme z čeho těšit. Jak v poštovníctví (dopisy vyfrankované kolkou nebo vzácněji kombinací kolků a poštovních známek), tak i u fiskálních dokumentů. Pošta zpočátku zatěžovala doplatným jen některé takto frankované zásilky, od roku 1857 již byla méně tolerantní a jen málo zásilek uniklo pokutě. Pod jiné ministerstvo však spadala fiskální sféra a platil zde opět trochu jiný přístup. Používat poštovní známky místo fiskálních povoleno nebylo, ale – protože nejvyšší nominální hodnota takové známky 1. emise představovala pouze 9 kr. – finanční vyčíslení takovýto „delikt“ bylo opravdu zanedbatelné. Fiskální poplatky dosahovaly zcela běžně hodnot desítek krejcarů, běžně několika zlatých a některé až stovek zlatých. Naprosto ojediněle se objeví na listině poštovní známky dosahující byť jen hodnoty jediné zlatky. Ovšemže důkladnost je základní vlastností kontrolorů a i nejnižší přestupek byl vítaným výsledkem kontrolní činnosti. Známky byly k naší smůle buď odstraněny, případně přepsány a přeškrtnuty s poznámkou o jejich neplatnosti pro tento druh poplatku; někdy však unikly pozornosti, nebo byly pro zmiňovanou nepatrnost přestupku tolerovány. S touto praxí se setkáváme vlastně po celou dobu existence rakouské poštovní správy (obr. 1 – 9) a rovněž v počátku československého státu (obr. 10, 11), kdy byly ojediněle používány poštovní známky velmi nízkých hodnot při nedostatku kolků (někdy tato skutečnost byla na listinách i poznamenána). Tyto doklady patří k ozdobám sbírek a jsou velmi vyhledávány a ceněny.

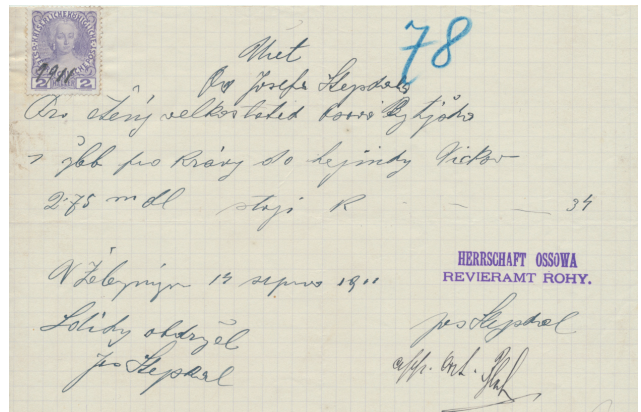
Jan Klim

Obr. 1 Potvrzení na 37 zl. (74 koruny, jak uvádí i pisatel této česky psané listiny), zpoplatněné 26 h. Tato částka je uhrazena vylepením poplatku ve známkách, v tomto případě opět krásně nesprávně. Kolek 20 h emise 1898 je doplněn 6 h poštovní známkou emise 1899. Tato pěkná kombinace fiskální a poštovní známky je znehodnocena přepsáním textem listiny, napsané v Rešově 5. 2. 1900.

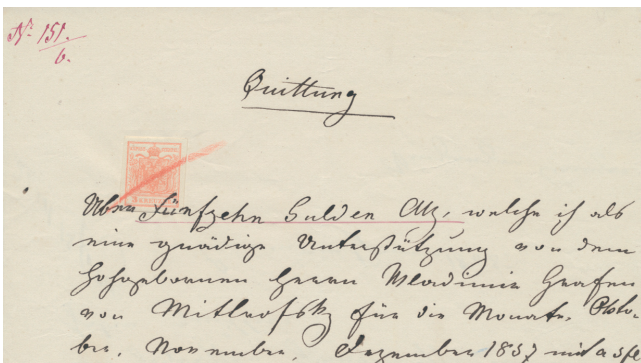
Obr. 2 Potvrzení o zaplacení hudební produkce v ceně 10 zl. Poplatek 1 kr. byl uhrazen pošt. zn. 1 kr. emise 1890. Znáмка je znehodnocena křížovým škrtem pera a úředním (!) kruhovým razítkem „K. K. STADT. DELEG. BEZIRKSGERICHT TROPFAU“ fialové barvy. Úřední znehodnocení „posvětilo“ použití pošt. známky místo kolků. Nedatováno, o lokaci nás informuje alespoň razítko.

Obr. 3 Účet za zhotovení žlabu pro krávy v ceně 34 K, poplatek 2 h je uhrazen poštovní známkou 2 h emise 1908. Znáмка je znehodnocena přepsáním letopočtem „1911“. Známky posledních rakouských předválečných emisí se na podobných listinách již téměř neobjevují, výjimečná je i forma přepisu letopočtem. Český psaný listina je datována 14. 8. 1911 v Železném.

Obr. 4 Potvrzení o převzetí peněžní částky, vyžadující poplatek 13 kr., který měl být uhrazen kolkovými známkami. Odpovídající je pouze kolková známka 10 kr. emise 1879, nesprávně je použita známka poštovní 3 kr. emise 1867. Německá listina je datována 30. 4. 1880 ve Vídni. Znáмки znehodnoceny přepisem.

Obr. 5 Potvrzení platby 15 zl. C.M., vystavené v Brně 1. 1. 1858. Místo kolků 3 kr. je použita pošt. známka 3 kr. Znáмка, vylepená u počátku textu potvrzení, je přepsána jedním úvodním řádkem a také proškrtnuta hnědočervenou tužkou kontrolora, který takto uznal platbu za vyhovující.